

Tak pôvodné scudzenie zabranej pôdy v smysle § 7 záborového zákona, ako aj prípadné jej ďalšie scudzenia podliehajú predpisom, stanoveným zákonnými normami o prevádzaní pozemkovej reformy. Verejnoprávny účel prevádzania pozemkovej reformy pri každej dispozícii zabranou pôdou bezvýhrane vyžaduje výslovnú spoluúčasť Štátneho pozemkového úradu, ako rozhodujúcej administratívnej vrchnosti a dozorčieho orgánu jej prevádzania. Keď však v pomere bezprostredne interesovaných smluvných strán v smluve neobsiahnuté a Štátnym pozemkovým úradom výslovne neschválené smluvné podmienky nezakladajú právny záväzok, nemožno sa dovolávať ani v pomere k tretej osobe takých nárokov, základom ktorých je úmluva strán smerujúca na obídienie zákonných noriem. Predmetom úmluvy cedenta žalujúcej strany a žalovaného bolo — aj podľa vlastného prednesu žalobkyne — nie uspokojenie nároku oprávneného uchádzača prídelom pôdy pri zachovaní predpisov zákona, ale utvorenie stavu, ktorý v jeho celku už podľa povahy dohodnutia nemohol byť známy Štátnemu pozemkovému úradu a smeroval zrejme len k dosiahnutiu neprípustného, zákonom o pozemkovej reforme sa priečiaceho zisku.

So zreteľom na túto okolnosť žalobe právom nebolo vyhovené a bola preto dovolacia žiadosť strany žalujúcej ako neopodstatnená zamietnutá.

Čís. 14943.

Kto nadobudol podľa § 3 zákona o zrušení sverenstva č. 179/1924 Sb. z. a n. majetok drier sverenský po fiduciárovi ako najbližší čakaťel', nie je povinný trpeť exekúciu, vedenú na tento majetok pre dlhy zomrelého fiduciára na daniach a sociálnych príspevkoch.

(Rozh. zo 7. februára 1936, Rv III 1059/35.)

Žalované strany: Čs. erár a okresná nemocenská poisťovňa v B. zabavily pre nedoplatky, ktoré mal zomr. Dr. Michal E. na daniach a poisťovacích príspevkoch, rôzne hnutelnosti. Žalobník nezl. Karol E. domáhal sa žalobou uvoľnenia týchto hnutelností zo zabavenia na tom základe, že hnutelnosti patria k bývalému sverenskému majetku, ktorý mal dlžník Dr. Michal E. len v držaní ako fiduciár s obmedzením fideiúdiárnou substitúciou v prospech najbližšieho čakaťela, ktorým bol žalobník, a nemôžu byť preto pre dlhy Dra Michala E. zabavené.

Súd prvej stolice žalobe vyhovel, odvolací súd ju zamietol z týchto dôvodov: Žalobník tvrdí a nie je vyvrátené, resp. je dokázané, že v dobe, keď nadobudol účinnosť zákon zo dňa 3. júla 1924 čis. 179 Sb. z. a n., t. j. 14. novembra 1924, bol držiteľom sverenského majetku Dr. Michal E. a prvým čakaťelom bol otec terajšieho žalobníka st. Karol E., ako aj to, že v lehote, stanovenej v § 2 zák. čis. 179/1924 Sb. z. an., totiž do 6 mesiacov od účinnosti zákona, sa nestala dohoda medzi držiteľom fideikomisu a čakaťelmi, že k dohode o nástupníctve došlo až v r. 1928, ktorú dohodu vzal na vedomie krajský súd v B. usnesením z 9. februára 1931, ďalej, že vlastníkom bývalého sverenského majetku stal sa terajší žalobník — na základe usnesenia

okreného súdu v B. ako súdu pozostalostného — po zomr. Dr. Michalovi E., ktorý zomrel 25. decembra 1923, a to ako nástupca v práve svojho otca, ktorý zomrel dňa 6. júna 1931. Za tohoto stavu nebol žalobník v čase, keď bola vykonaná väčšina zabavení, jeho žalobou napadnutých, vôbec čakaťom fideikomisu, ku ktorému všetky zabavené predmety podľa žaloby patria, lebo nestala sa v lehote § 2 zákona č. 179/1924 Sb. z. a n. medzi vtedajším držiteľom a čakaťmi dohoda tam spomenutá a v dôsledku toho stal sa podľa § 3 cit. zák. vlastníkom majetku v postavení fiduciára posledný vtedajší jeho držiteľ Dr. Michal E. a jediným čakaťom s postavením fiduciárneho substitúta vtedy žijúci a podľa pôvodnej zakladacej listiny ako prvý čakať určený st. Karol E., otec terajšieho žalobníka. Žalobník tým prestal byť vôbec čakaťom podľa kogentného predpisu § 5 cit. zák. Na veci nemohla nič zmeniť dodatočná dohoda z r. 1928, lebo tá s ohľadom na znenie §§ 2 a 3 zák. č. 179/1924 Sb. z. a n. je bezúčinná a nemohla sa ani dodatočne stať účinnou tým, že ju vzal súd na vedomie. Žalobník stal sa síce vlastníkom bývalého sverenského majetku, ale až na základe usnesenia pozostalostného súdu zo 7. júna 1934, keď mu z pozostalosti po Michalovi E. bol tento majetok odovzdaný za súhlasu testamentárnej dedičky. Keďže v čase smrti Dra Michala E. nebol už prvý čakať, ktorý sa v smysle § 3 cit. zák. stal fideikomisárnym substitútom, na žive, bol bývalý sverenský majetok neobmedzeným vlastníctvom zomrelého Dra Michala E., lebo odpadnutím sverenského substitúta stáva sa substitúcia bezúčinnou. Nadobudol tedy žalobník bývalý sverenský majetok ako dedič po Dr. Michalovi E. z jeho pozostalosti a je čo do tohoto majetku jeho univerzálnym nástupcom, ktorý je zodpovedný aj za dlhy. Tento majetok obťažujú tedy aj dlhy daňové a príspevky nemocenského poistenia, ktoré na majetku boli exekučne zaistené. Nie je preto odôvodnená žaloba ani pokiaľ napáda záložné exekučné právo, nadobudnuté II. žalovanou stranou až po smrti Dra Michala E., lebo osoba, ktorá po zákone zodpovedá za dlžné príspevky poisťovacie — ktoré podľa § 173 zákona zo dňa 9. októbra 1924, č. 221 Sb. z. a n. požívajú rovnakej ochrany ako verejné dane —, nemôže s úspechom podať excindáciu žalobu, keď sa zabavenie stalo za dlh jej spoluručiteľa, resp. právneho predchodcu. Ponevác žaloba domáha sa uvoľnenia zabavených vecí jednak na tom základe, že zabavenia porušujú čakaťské práva žalobníka, čo platí o zabaveniach vykonaných za života Dra Michala E., jednak na tom základe, že zabavenia porušujú vlastnícke nároky žalobníka, ktorých nadobudol — ako bolo spomenuté — ako dedič po Dr. Michalovi E., čo platí o zabaveniach vykonaných po smrti Dra Michala E., také porušenie nie je však dané dotyčne prvých vecí, lebo v čase ich zabavenia žalobníkom čakaťom fideikomisu nebol, dotyčne druhých vecí preto, lebo za dlhy exekučne zaistené ručí žalobník ako dedič, bolo treba žalobu zamietnuť ako bezzákladnú a vyhovieť odôvodnenému odvolaniu oboch žalovaných strán.

N a j v y š š í s ú d dovolacej žiadosti vyhovel, rozsudok odvolacieho súdu zmenil a obnovil rozsudok súdu prvej stolice, žalobe vyhovujúci. D ô v o d y:

Otázku, či žalobník nezl. Karol E. stal sa vlastníkom kedysi fideikomisného majetku ako dedič Dra Michala E. alebo ako čakatel', riešil Najvyšší súd už usnesením zo dňa 31. októbra 1935 č. j. R III 370/35,*) a nie sú dané v tomto spore ani skutočnosti, ani právne dôvody, z ktorých by pre tento spor vyplývalo odchylné riešenie.

Najvyšší súd len uvádza, že dohoda z roku 1928 nemá pri riešení tejto otázky praktického významu, lebo vyjadruje len práva, ktoré by žalobníkovi ako čakatel'ovi beztak prislúchali podľa § 3 zák. čis. 179/24 Sb. z. a n.

Mylné právne posúdenie odvolacieho súdu je zavinené jeho názorom, že pre otázku, kto je prvým čakatel'om, je rozhodný deň účinnosti zákona čis. 179/24 Sb. z. a n.; majetok fiduciára, ktorým bol Dr. Michal E., bol však obmedzený sverenským nástupníctvom v prospech prvého čakatela, ktorý bol živý už v deň účinnosti zákona čis. 179/24 Sb. z. a n. a ktorý bol podľa zriaďovacej listiny, pokiaľ sa týka podľa § 3 cit. zák., povolaný k nástupníctvu vo sverenstve v čase nápadu.

Čas nápadu je 25. december 1933, a tohoto dňa bol prvým čakatel'om žalobník, pretože bol v deň účinnosti citovaného zákona už zrodený a jeho otec sa 25. decembra 1933 nedožil.

Žalobník teda, keďže nie je dedičom Dr. Michala E., nie je povinný trpeť exekúciu, porušujúcu jeho práva čakatel'ské a po smrti Dra Michala E. právo vlastnícke, a takýmto porušením jeho práv je exekúcia vedená na podstatu hnuteľností, ktoré boli podľa zistenia súčiastkou fideikomisárneho majetku.

Žalovaná strana okresná nemocenská poisťovňa proti žalobe namieta, že žalobník je jej dlžníkom na základe § 171 zák. č. 221/1924 Sb. z. a n. a ako dlžník sa nemôže právom brániť proti exekúcii. Otázka, či žalovaný je povinný platiť dávky, nezaplatené Drom Michalom E. podľa § 171 zák. č. 221/1924, nemôže byť — súc sporná — riešená v tomto spore a bolo vecou žalovanej, aby si vymohla príslušnou cestou exekučný titul, zaväzujúci žalobníka ako ručiteľa za dlžné platy Dra Michala E., a aby na jeho základe viedla exekúciu priamo proti samému žalobníkovi.

V tomto spore ide o to, či žalobník je povinný trpeť exekúciu na základe exekučného titulu, vydaného proti Droví Michalovi E.

Žalované strany tiež sa neprávom dovolávajú ustanovenia § 173 zák. č. 221/24 Sb. z. a n. I keby išlo o pohľadávky, ktoré majú prednostné právo nedoplatkov daní a dávok verejných, niet tu predmetu, na ktorý by sa toto privilegované právo vzťahovalo, lebo boli zabavené len veci hnuteľné. Prednesom, že zabavené predmety sú príslušenstvom nehnuteľností, zaťahujú žalované strany do sporu otázku do neho nenáležiacu, lebo v ňom má byť riešené, či si právom vymohly exekučné záložné právo na také predmety, ktoré podľa exekúcie vykonanej nimi samými vyhlásily za hnuteľnosti.

*) Úr. sb. 2279.

Ak sú zabavené predmety príslušenstvom nehnuteľnosti, je samostatná mobilárna exekúcia na ne nepripustná, a žalovaná strana má možnosť, aby dosiahla ich speňaženia poradiť reálnej exekúcie, o akú však v tomto spore nejde.

Ustanovenia §§ 12 a 14 zák. čl. 179/24 Sb. z. a n. sa na predmet sporu nevzťahujú, lebo nejde v ňom ani o dlhy kontrahované pred účinnosťou citovaného zákona ani o otázku vyrovnania nárokov medzi majetkom allódnym a fideikomisným.

Z týchto dôvodov bolo dovolacej žiadosti vo veci samej vyhovené, rozsudok odvolacieho súdu zmenený a obnovený rozsudok súdu prvého.

Čís. 14944.

Vyplatenie peňazí spoluakceptantom majiteľovi zmenky so súčasnou úmluvou, že majiteľ zmenky sám neskoršie určí, kedy, na ktorú zmenku a akou sumu sa vyplatené mu peniaze započítajú, nepôsobí zaplatenie zmenky a oslobodenie spoluakceptantov od ich zmenkového záväzku.

(Rozh. z 11. februára 1936, Rv IV 519/35.)

Žalobkyňa poskytovala Úvernému družstvu v K. eskontný úver a úver na bežný účet, na krytie ktorého dali I. žalovaný Herman R., II. žalovaný Melichar K., III. žalovaný Hugo S., IV. žalovaný Dr. Julius G. a Dr. Zigmund K. žalobkyni krycie zmenky v hodnote 150.000 Kč. V roku 1932 Úverné družstvo v K. dostalo sa do finančných ťažkostí a usnieslo sa na likvidácii. Žalobkyňa 12. októbra 1932 uzavrela dohodnutie so žalovanými a Sámuelom D. ako členmi správy, resp. likvidátormi Úverného družstva v K., podľa ktorého žalovaní uznali, že pohľadávka žalobkyne činí 282.780 Kč 70 h, na zaokrytie ktorej slúžia medzi iným krycie zmenky v hodnote 150.000 Kč, podpísané žalovanými a Dr. Zigmundom K. Toto zaokrytie bolo doplnené tak, že všetci žalovaní a Sámuel D. dali žalobkyni po zmenke v hodnote 30.000 Kč. Žalobkyňa žiadala na základe spoločných krycích zmeniek vydanie zmenkového platebného príkazu po výšku 98.750 Kč, proti ktorému podali všetci žalovaní námietky, lenže zotrvali na nich len žalovaní Hermann R. a Melichar K. Žalobkyňa za sporu snížila žalobný petit prv na 64.375 Kč preto, lebo v smysle dohodnutia z 12. októbra 1932 polovica zo súm, platených likvidátormi, mala byť započítaná na spoločné zmenky v hodnote 150.000 Kč a druhá polovica na 5 osobitných zmeniek po 30.000 Kč. Túto sumu žalobkyňa v dôsledku platenia za sporu snížila na 41.106 Kč. Proti žalobe, ktorou sa žalobkyňa domáhala zaplatenia tejto sumy na žalovaných Hermanovi R. a Melicharovi K., bránili sa títo, že žalobkyňa zo svojej pohľadávky neodpočítala 40.000 Kč, ktorú sumu zaplatili spoluakceptanti Hugo S. a Dr. Julius G. na sporné zmenky podľa dohodnutia z 12. septembra 1933 uzavreného žalobkyňou s týmito akceptantmi (Hugom S. a Dr. Juliusom G.), na základe ktorého títo složili u žalobkyne v hotovosti 40.000 Kč s tým, že žalobkyňa sama môže kedy-